

Knjiga z bogastvom vizualnega gradiva na zanimiv način kaže spregledane vrednote in zgodovinske principe urejanja prostora, ki so po padcu modernih in postmodernih ideologij ključni za reševanje problemov in za razvoj sodobne arhitekture. Pisana je v razumljivem jeziku na podlagi izsledkov raziskave, ki jo je podprlo Ministrstvo za okolje in prostor v letih 2004 do 2006. V njej so prikazane prostorske rešitve in načela, ki so jih uporabljali naši predniki. Ne gre za zastarele in preživle vzorce poselitve, temveč za tisto razumevanje prostora, ki se je stoletja kristaliziralo skozi izkušnjo več generacij. Prilagojeno je prvinski človekovi dojemljivosti, zato tudi v informacijski dobi pomeni ključno informacijo, še več – orientacijo. Knjiga ustvarjalnemu bralcu daje dovolj nastavkov tudi za povsem samostojne rešitve. Delo s svojo zgradbo in vsebino zato predstavlja ključ za samostojno odkrivanje starih načel urejanja prostora in prostorskih struktur.

Prostor je v preteklosti omogočal človeku celovito zadovoljevanje njegovih življenjskih potreb. Ureditev prostora je bila zato skrbno domišljena in strogo določena z vrsto nenapisanih pravil. Ker je bil svet, v katerem so živeli posamezniki, običajno omejen na lokalno skupnost, je bila to prostorska enota, ki je bila informacijsko obvladljiva. Prostorske strukture so prilagojene lokalnim posebnostim in celovitemu dojemu narave, osnovni principi, po katerih so zgrajene, pa tako univerzalni, da se lahko prilagodijo sleherni posebnosti konkretnega prostora. Razdelan in strukturiran sistem prostorskih razmerij med hišami, ulicami, potmi, poudarjenimi znamenji, zvoniki, hribi, dolinami in gorami ima vse značilnosti jezika s svojo lastno sintakso in semantiko. Razkroj starega idejno-informacijskega sistema je posledično povzročil pozabo in oslabitev stare prostorske ureditve. Vendar je mogoče z razbiranjem in ozaveščanjem ter natančnim in občutljivim poseganjem v prostor v skladu z načeli celovite prenovitve tudi take prostore dvigniti na višjo arhitektonsko/urbanistično/bivalno raven, še več, v času informacijske ere, v dobi največje odtujenosti človeka od narave, je prav skozi zgodovinska jedra mest, trgov in vasi moč spoznati vednost arheologije in modrost arhitekture ter poiskati možnost novega sožitja med človekom, kulturo in naravo.

Nove rešitve so danes v prostor umetno vnesene od zunaj, v svetu navideznih resničnosti so projekti običajno rezultat projekcij, ne pa rešitve dejanskih problemov. Ker gre večinoma za pragmatične ponovitve, so v najboljšem primeru sposobne reševati zožen okvir problemov (forma/funkcija), hkrati pa povzročajo nove. Sodobni prostorski posegi so skoraj po pravilu le delni (parcialni), ne pa več celoviti (integralni). To ni samo v neposrednem nasprotju s starim načelom, da mora biti vsaka prostorska rešitev tako mnogostrana, da hkrati zadosti čim večjemu številu potreb, temveč tudi z večplastnostjo in večrazsežnostjo prostora samega. Samo celovite rešitve dodajajo presežno vrednost. Do njih so se ljudje dokopali s potrpežljivim opazovanjem prostora in kopičenjem izkušenj skozi mnogo generacij. Pomembno je bilo "dolgo" razmišljanje, pri katerem je vsakdo vedel, da uživa sadove skrbi svojih prednikov in da ima enako odgovornost do potomcev. V času podnebnih sprememb, ki so rezultat trenja trde globalizacije in mehke informatizacije, so ti univerzalni principi v lokalnem prostoru za razvoj prostora izjemnega pomena. Modra celo večjega, kakor so bili estetski vzori grške in rimske arhitekture za renesanso, kajti v našem primeru ne gre več zgolj za težko opredeljivo lepoto in lepše življenje, temveč tudi za etiko in preživetje. Arhitektura z uporabo teh principov postane najstarejše orodje trajnostnega razvoja, pa ne samo zato ker je o trajnosti in trdnosti (firmitas) pisal že Vitruvij, temveč zato ker se skozi arhitekturo, ki vsebuje kulturno, gospodarsko in socialno razsežnost, presega nasprotje med posameznikom in okoljem, človekom in naravo ter se rešujejo ključni problemi sodobnosti. (Ne samo površinsko FFF – "Form Follows Function" – modernizem, ali "Function Follows Form" – postmodernizem, temveč globinsko EEE – "Ekologija/Ekonomija/Entropija"). Metodologija vključuje arheološki vpogled in arhitekturni uvid, torej ne samo "arheologijo vedenja" Michela Foucaulta, temveč tudi "arhitekturo videnja".

Knjiga vstopa v odprt prostor najbolj vročih tem evropske in svetovne arhitekture, saj skozi najso-
dobnejša spoznanja znanosti in umetnosti ter stare modrosti umeščanja v prostor pomeni aktualne in
kompleksne odgovore na najbolj pereča vprašanja sedanjega trenutka.

Prostorski principi, obravnavani v pričujoči knjigi, so ključni tudi pri urejanju degradiranih prostorov
in reurbanizacijah slabo urbaniziranih območij, ne samo pri celovitih prenovah. So nekakšen ključ za
"kakovost grajenega okolja", še več, pomenijo prav tisti "več", zaradi katerega postane arhitektura
"večnostna", kakor jo je z rahlo drugačnega zornega kota poimenoval že Plečnik.